

Ubóstwo w województwie dolnośląskim w świetle wyników badań GUS

- **Wprowadzenie**
- **Metody badań**
- **Źródła badań**
- **Podstawowe pojęcia**
- **Wybrane wyniki**

Wprowadzenie

Głównym celem referatu jest:

- zaprezentowanie badań z zakresu szeroko rozumianego ubóstwa, prowadzonych przez resort statystyki publicznej,
- określenie zasięgu ubóstwa materialnego w województwie dolnośląskim na tle kraju i pozostałych województw przy zastosowaniu różnych granic ubóstwa,
- scharakteryzowanie zaproponowanych przez prof. T. Panka (SGH Warszawa) wskaźników zagrożenia ubóstwem monetarnym i niemonetarnym, a także wskaźników głębokości zagrożenia ubóstwem w układzie województw,
- przedstawienie podstawowych wyników analiz dotyczących zasięgu i społecznego zróżnicowania ubóstwa w Unii Europejskiej, w tym dot. Polski i woj. dolnośląskiego.

Ponadto prezentację wzbogacono wybranymi wynikami bieżących badań statystycznych, odnoszących się do osób potencjalnie zagrożonych ubóstwem (z powodu długotrwałego bezrobocia, złych warunków mieszkaniowych, wielodzietności, niskiego dochodu, niepełnosprawności).

Program Badań Statystyki Publicznej

WARUNKI BYTU LUDNOŚCI, POMOC SPOŁECZNA

1. Budżety gospodarstw domowych
2. Kondycja gospodarstw domowych (postawy konsumentów)
3. Pomoc społeczna
4. Europejskie badanie warunków życia ludności (EU-SILC)
5. Procesy inflacyjne a oszczędzanie i konsumpcja w gospodarstwach domowych.

Ad 1. Budżety gospodarstw domowych

- Badanie stałe, metoda reprezentacyjna 0,3%; źródłem danych są kwestionariusze GUS: BR-01, BR-01a, BR-01b, BR-04 i BR-05.
- Celem badania jest m.in.:
- Prowadzenie analiz warunków życia ludności oraz ocen wpływu różnych czynników na kształtowanie się poziomu i zróżnicowanie sytuacji bytowej podstawowych grup gospodarstw domowych; **badanie ubóstwa (grup zagrożonych ubóstwem - ocena zasięgu i głębokości ubóstwa obiektywnego i subiektywnego)**, tworzenie wag do obliczania indeksów cen towarów i usług konsumpcyjnych; ustalenie poziomu minimalnego wynagrodzenia, opracowanie modeli symulacyjnych w zakresie obciążeń podatkowych gospodarstw domowych i świadczeń społecznych, porównań międzynarodowych

Badanie: Budżety gospodarstw domowych*

Ubóstwo można pojmować w sposób
absolutny lub względny (relatywny)

Ubogie są te gospodarstwa domowe (osoby), które nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb uznanych w danych warunkach za podstawowe, niezależnie od tego, na jakim poziomie żyją lepiej sytuowane warstwy społeczeństwa.

Ubóstwo rozważane jest jako forma nierówności, nadmiernego dystansu między poziomem życia poszczególnych grup ludności: ubogie są te osoby, rodziny, których poziom życia jest znacznie niższy niż pozostałych członków danego społeczeństwa.

W **ujęciu obiektywnym** gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (w tym także wartość artykułów otrzymanych nieodpłatnie oraz pobranych z indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki) bądź z prowadzonej działalności na własny rachunek) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa.

W **ujęciu subiektywnym** ocena poziomu zaspokojenia potrzeb odbywa się przez same badane jednostki (osoby, rodziny, gospodarstwa domowe).

*Por. m.in. „*Ubóstwo w Polsce. Zasięg ubóstwa w Polsce w 2009 r. na podstawie wyników badania budżetów domowych*”, GUS, Warszawa, 2010 oraz corocznie wydawana publikacja „*Budżety gospodarstw domowych*”, GUS, Warszawa, http://www.stat.gov.pl/gus/warunki_zycia_PLK_HTML.htm

Stosowane granice ubóstwa

W analizach zasięgu tak zwanego ubóstwa obiektywnego uwzględnia się następujące granice ubóstwa:

- poziom minimum socjalnego, liczony przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS), stanowiący miarę integracji społecznej jako granicę ostrzegającą przed ubóstwem, ➡ [więcej](#)
- **poziom minimum egzystencji**, szacowany przez IPiSS, jako granicę ubóstwa skrajnego, ➡ [więcej](#)
- połowę średnich wydatków gospodarstw domowych* jako **relatywną granicę ubóstwa**;
- kwotę, która zgodnie z obowiązującą ustawą (miesięczny dochód netto w gospodarstwie domowym) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej jako **ustawową granicę ubóstwa**;
- Na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych dokonywana jest również ocena zasięgu **ubóstwa subiektywnego** według tak zwanej metody lejdejskiej (*Leyden Poverty Line*).

➡ [dalej](#)

* W tym artykułów otrzymanych nieodpłatnie oraz pobranych z indywidualnego gospodarstwa rolnego bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własnych rachunek

Poziom minimum egzystencji

Minimum egzystencji (zwane też minimum biologicznym) jest modelem zaspokajania potrzeb bytowo-konsumpcyjnych na bardzo niskim poziomie. Koszyk minimum egzystencji uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

Z uwagi na fakt, iż zasięg ubóstwa skrajnego obliczany jest dla całej populacji gospodarstw domowych, natomiast minimum egzystencji szacowane przez IPiSS jedynie dla wybranych typów gospodarstw domowych pracowników oraz emerytów, GUS przyjął zasadę, że za punkt wyjścia ustalania granic ubóstwa skrajnego wszystkich typów gospodarstw domowych bierze się poziom minimum obliczony dla jednoosobowego gospodarstwa pracowniczego, a następnie mnoży się tę wartość przez liczbę „osób ekwiwalentnych”, tzn stosuje się tzw. oryginalne skale ekwiwalentności OECD

Minimum socjalne (Instytut Pracy i Spraw Socjalnych)

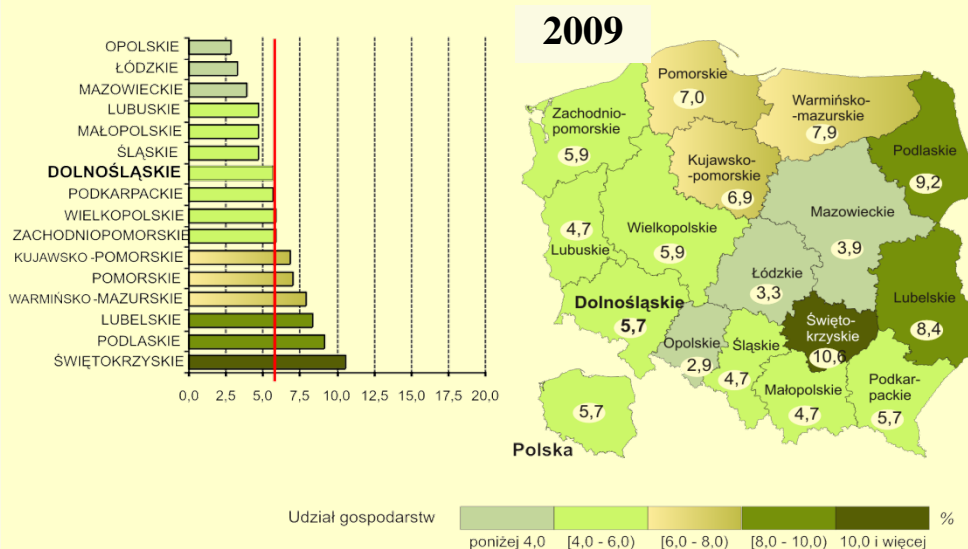
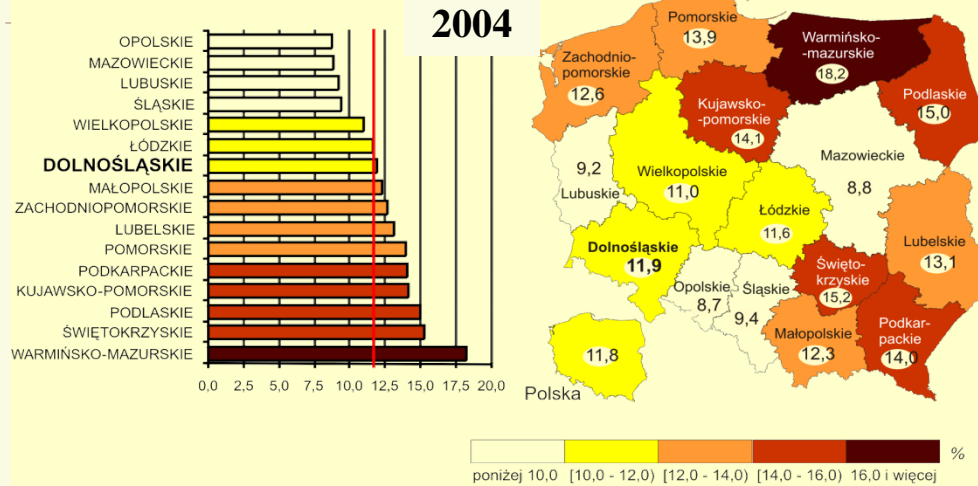
Tabela 1. Zmodyfikowane minimum socjalne (średniorocznie w 2009 r., w zł).

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	225,84	451,69	635,33	687,91	871,56	1 107,79	219,45	438,90
Mieszkanie	327,26	466,52	632,41	632,41	799,73	967,44	327,26	466,52
Edukacja	12,44	24,88	132,62	111,88	219,63	319,07	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	91,52	107,22	131,56	137,74	162,07	192,59	79,23	104,31
Odzież i obuwie	37,40	74,81	112,16	109,72	147,08	182,00	29,37	58,73
Ochrona zdrowia	35,45	67,72	86,25	87,50	106,04	125,82	67,92	132,66
Higiena osobista	25,97	50,26	61,73	73,56	85,60	108,99	21,86	42,02
Transport i łączność	79,03	150,10	294,76	311,19	311,19	327,61	92,89	143,09
Pozostałe wydatki	66,79	97,52	125,21	129,12	135,15	133,25	67,04	97,04
Razem	901,72	1 490,72	2 212,04	2 281,04	2 838,05	3 464,56	905,02	1 483,27
- na 1 osobę	901,72	745,36	737,35	760,35	709,51	692,91	905,02	741,63

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

Uwaga: Symbole użyte w tabelicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Badanie: Budżety gospodarstw domowych. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem wg granic ubóstwa

Udział procentowy osób
w gosp. domowych
znajdujących się
poniżej minimum
egzystencji *

w ogólnej liczbie gosp.
domowych

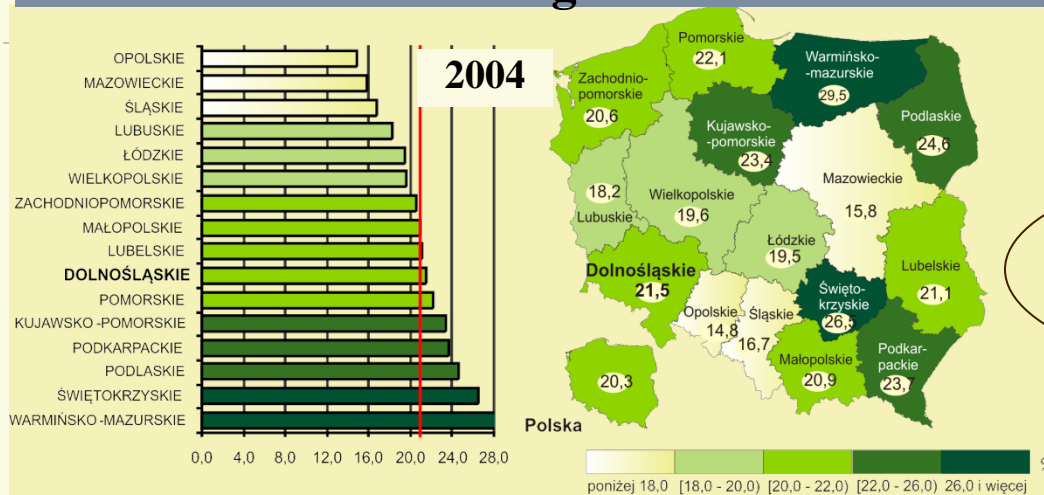
Szacowany na podstawie wartości
zmodyfikowanego minimum
egzystencji (IPiŚS) dla gospodar-
stwa domowego pracowniczego
1 osobowego.:

2004 r – 371 zł

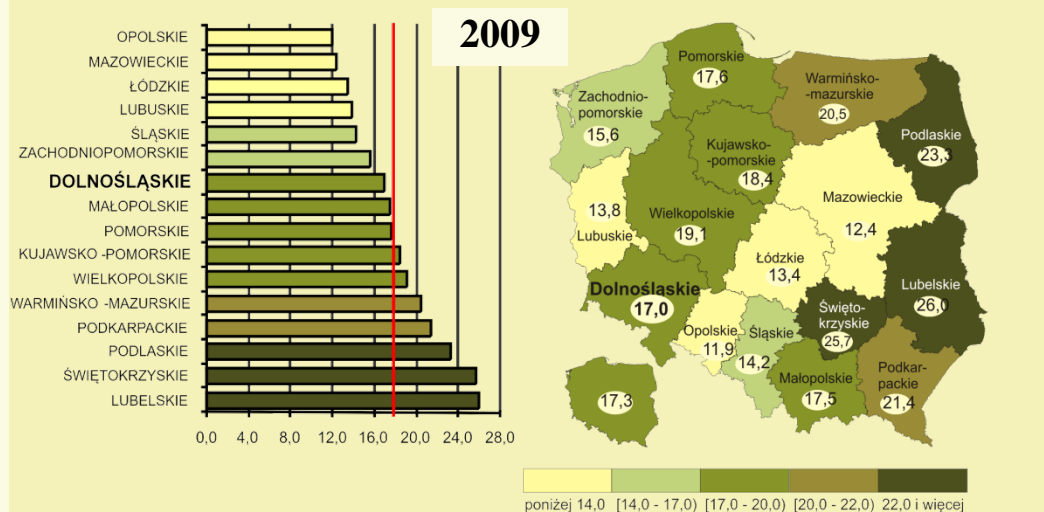
2009 r.- 445 zł.,

* granica ubóstwa skrajnego

Badanie: Budżety gospodarstw domowych. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem wg granic ubóstwa

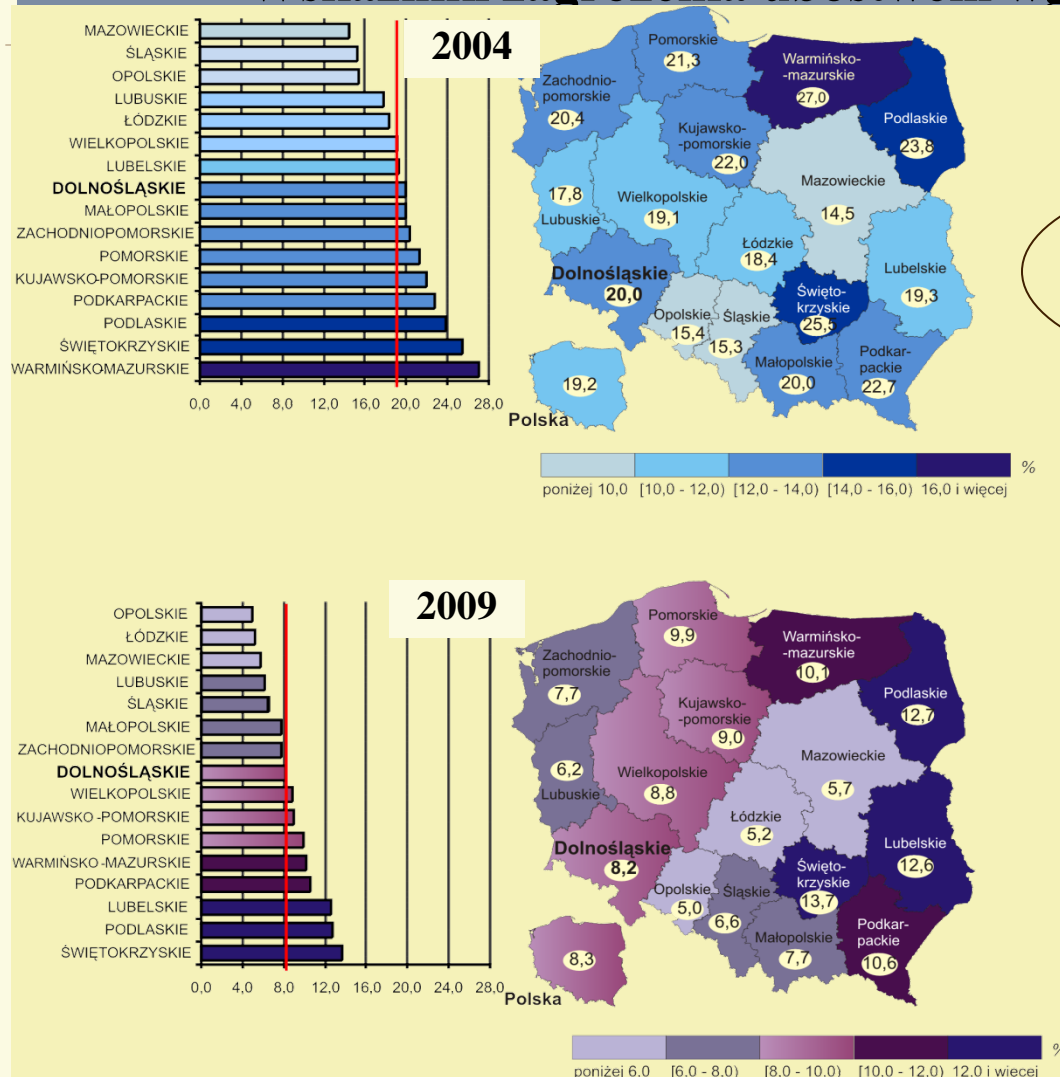

Udział procentowy osób
w gosp. domowych
znajdujących się poniżej
relatywnej granicy
ubóstwa
w ogólnej liczbie gosp.
domowych

Dla gospodarstw domowych
1 osobowych:
2004 r – 478 zł,
2009 r. – 633 zł.

Badanie: Budżety gospodarstw domowych. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem wg granic ubóstwa

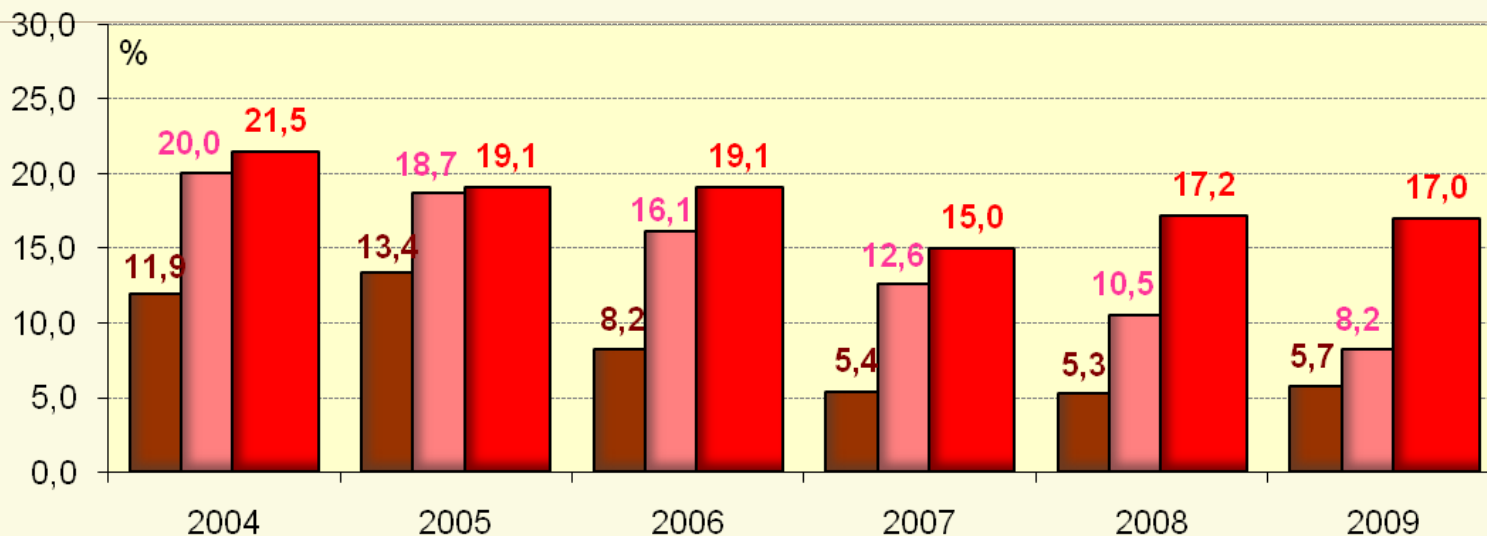
Udział procentowy osób
w gosp. domowych
znajdujących się poniżej
ustawowej granicy
ubóstwa
w ogólnej liczbie gosp.
domowych

Dla gospodarstw domowych
1 osobowych:

2004 r - 461 zł,
2009 r.- 477 zł.

(w latach 2007-2009 obowiązywały
te same progi jak w 2006)

Wskaźniki zagrożenia ubóstwem wg granic ubóstwa w woj. dolnośląskim w latach 2004-2009

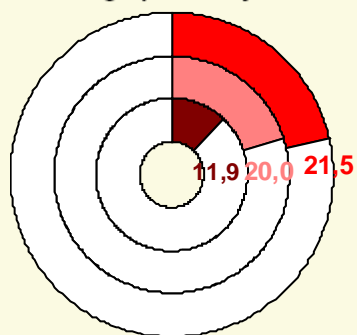

Odsetek gospodarstw domowych znajdujących się poniżej:

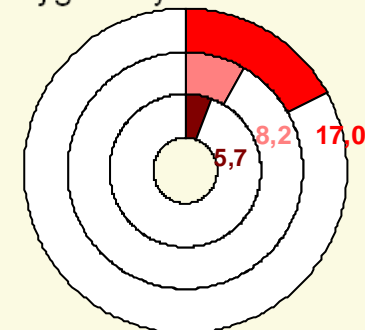
■ minimum egzystencji

■ ustawowej granicy ubóstwa

■ relatywnej granicy ubóstwa

2004

2009

Jak mierzy się poziom ubóstwa obiektywnego w Unii Europejskiej?

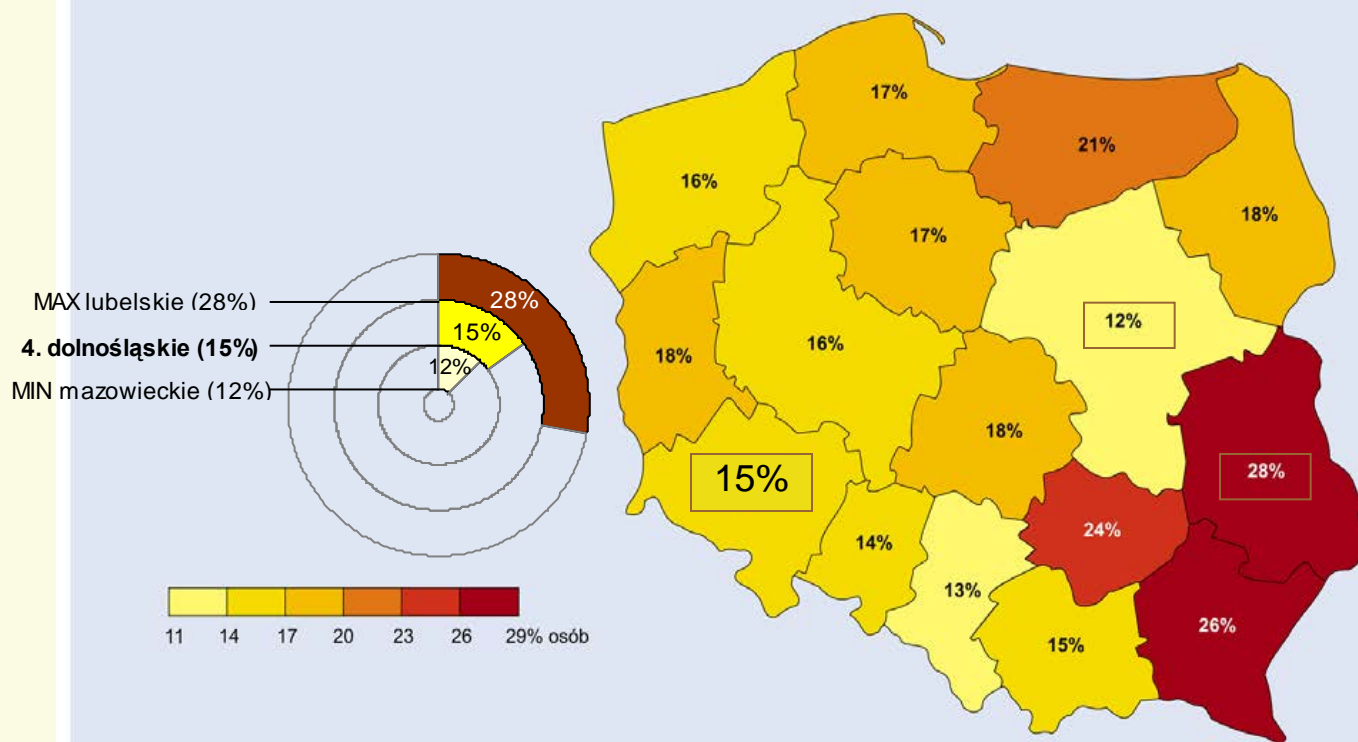
Podstawą prowadzenia systematycznych analiz dotyczących zasięgu i społecznego zróżnicowania ubóstwa w Unii Europejskiej są wyniki prowadzonego przez wszystkie kraje członkowskie **Europejskiego Badania Dochodów i Warunków Życia**, zwanego w skrócie od angielskiej nazwy **EU-SILC** (*EU Statistics on Income and Living Condition*).

Według wspólnie uzgodnionej i przyjętej przez Eurostat (Urząd Statystyczny Unii Europejskiej) metodologii, za zagrożone ubóstwem uważa się osoby żyjące w gospodarstwach domowych, których dochód do dyspozycji jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany dochodu w danym kraju. **Przyjęto zatem relatywne podejście do pomiaru ubóstwa, w którym próg ubóstwa powiązany jest ze standardem życia w poszczególnych krajach. Miara ta określa zatem grupę ludności będącą w każdym z krajów, w relatywnie najtrudniejszej sytuacji dochodowej (bez odniesienia do poziomu dochodów w pozostałych państwach).**

Por. m.in. „*Ubóstwo w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej w świetle Europejskiego Badania Dochodów i Warunków Życia - EU-SILC 2008*”, GUS, Warszawa, 2010, GUS, Warszawa, http://www.stat.gov.pl/gus/warunki_zycia_PLK_HTML.htm

Zasięg ubóstwa relatywnego w Unii Europejskiej w Polsce i w woj. dolnośląskim

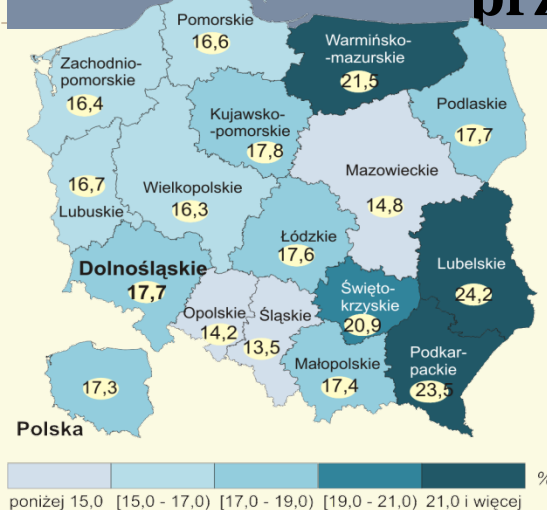
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym według województw
(na podstawie EU-SILC 2008)

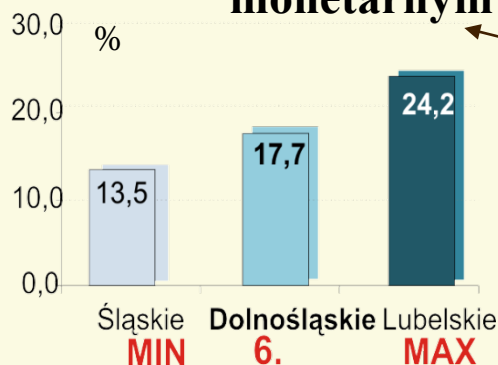
Źródło: Szacunki GUS; wskaźniki obliczane według metodologii stosowanej przez Eurostat.

Na podstawie: „Ubóstwo w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej ibidem.

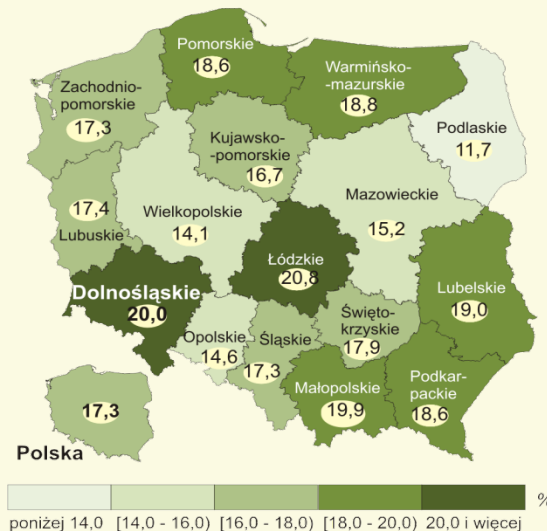
Ubóstwo monetarne i niemonetarne w układzie przestrzennym w 2007 r.*

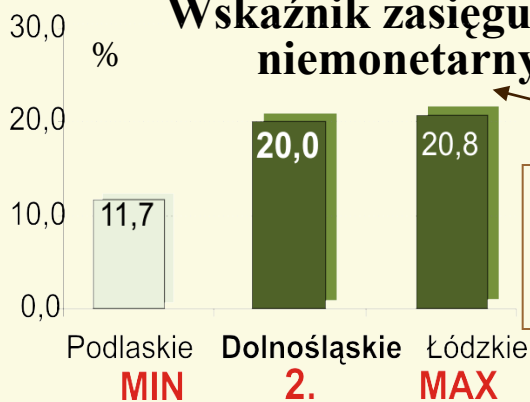
Wskaźnik zasięgu zagrożenia ubóstwem monetarnym według województw

Liczony w oparciu o rozkład dochodu osób w gosp. domowych (rocznych dochodów ekwiwalentnych do dyspozycji)

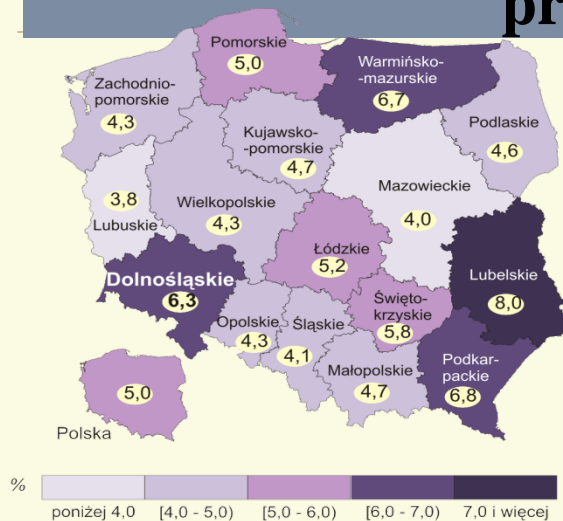
Wskaźnik zasięgu zagrożenia ubóstwem niemonetarnym według województw

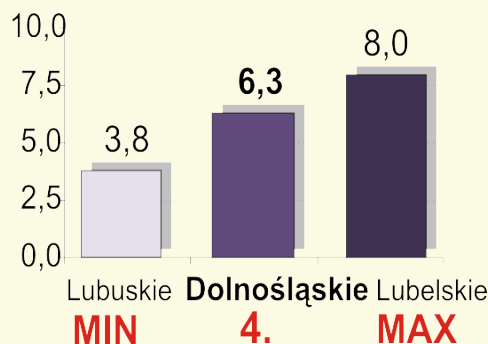
Liczony w oparciu o wskaźniki ubóstwa niemonetarnego – zmienne jakościowe traktowane jako symptomy ubóstwa

*T.Panek, „Wskaźniki ubóstwa w ujęciu wielowymiarowym”, Wiadomości Statystyczne 12/2009, GUS, Warszawa, „Wielowymiarowy obraz ubóstwa w Polsce w ujęciu terytorialnym”, Wiadomości Statystyczne 2/2010, GUS, Warszawa,

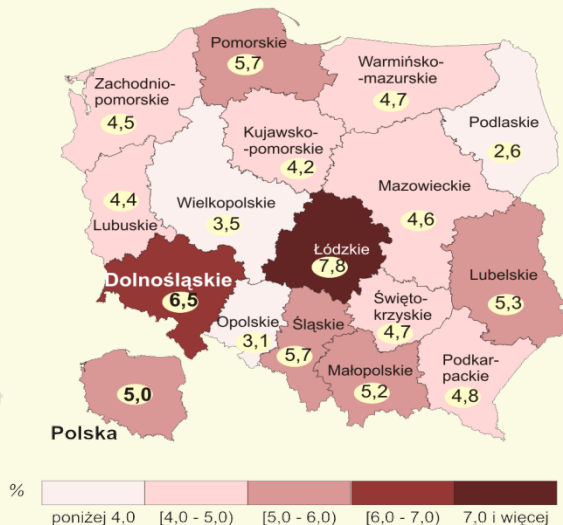
Ubóstwo monetarne i niemonetarne w układzie przestrzennym w 2007 r.

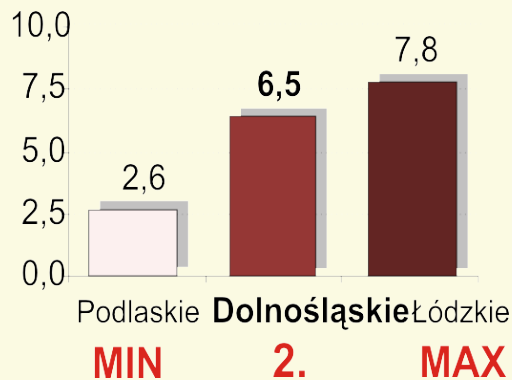
Wskaźnik głębokości ubóstwa monetarnego według województw

Liczony w oparciu o wartość wskaźnika luki dochodowej (monetarnej)

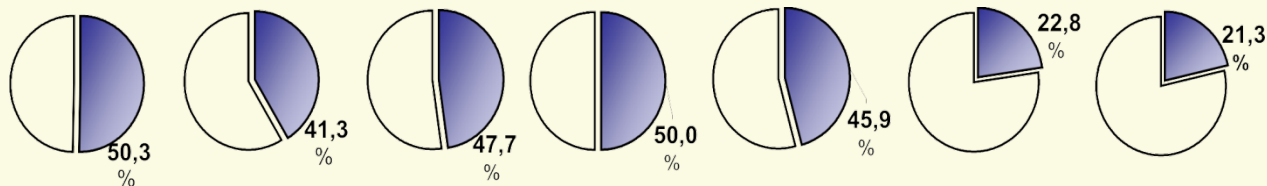
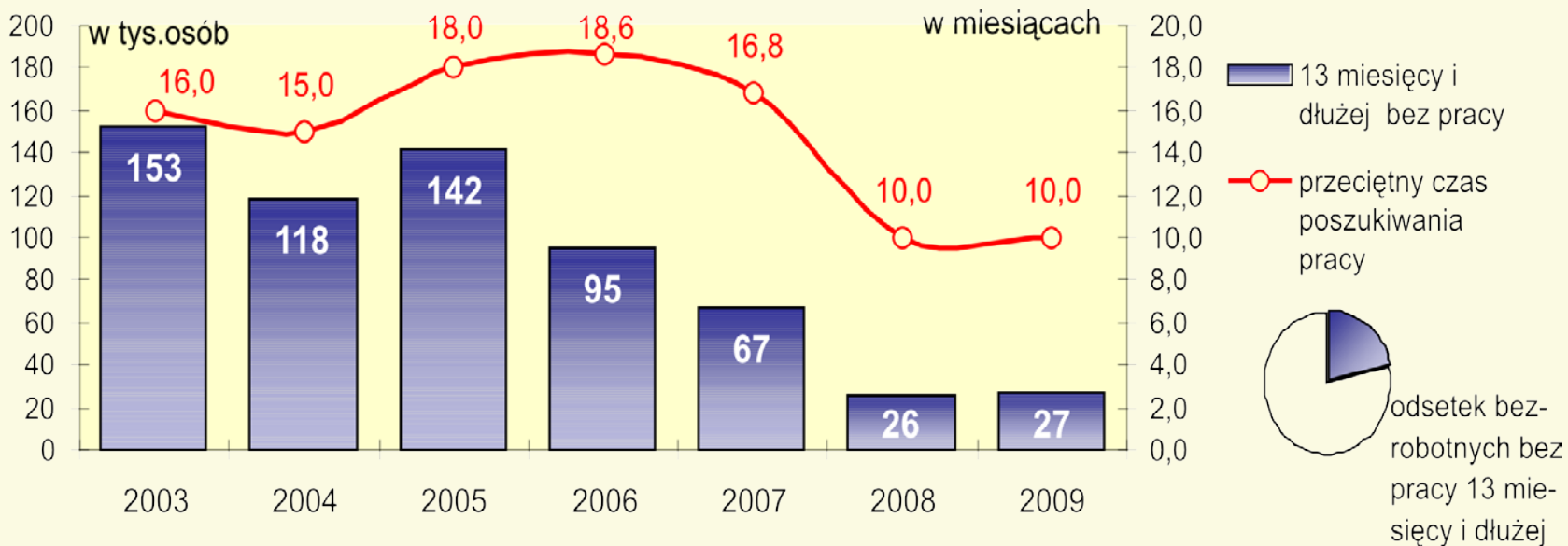
Wskaźnik głębokości ubóstwa niemonetarnego według województw

Liczony w oparciu o wartość wskaźnika luki niemonetarnej

Wybrane wyniki. Bezrobocie według badania reprezentacyjnego BAEL

Bezrobotni zawodowo według okresu poszukiwania pracy w woj. dolnośląskim w IV kwartale lat 2003-2009

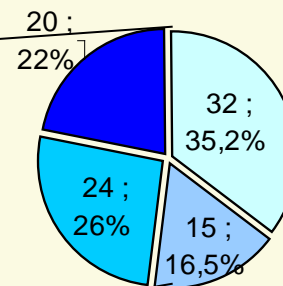
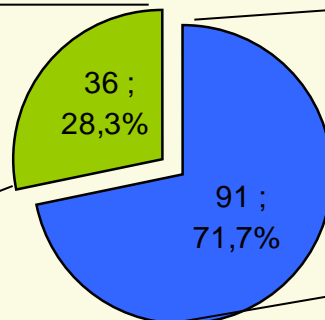
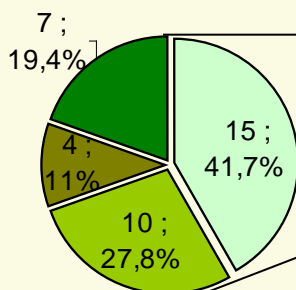
Wybrane wyniki. Bezrobocie wg badania reprezentacyjnego BAEL

Bezrobotni zawodowo według okresu poszukiwania pracy w woj. dolnośląskim na tle kraju w IV kwartale 2009 r.

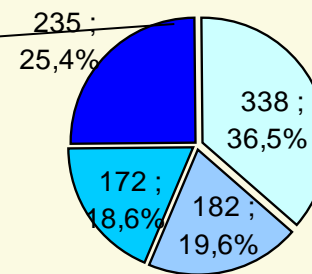
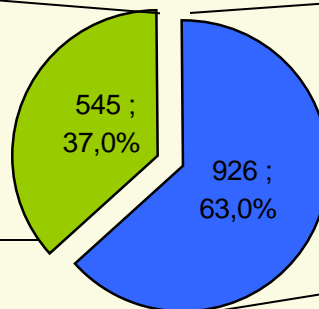
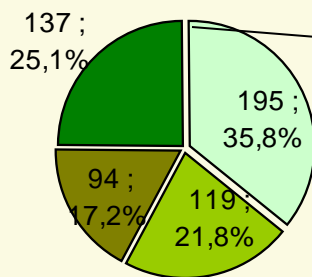
Wieś

Dolnośląskie

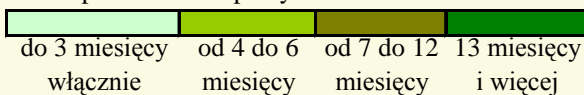
Miasta

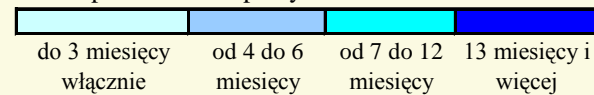
Polska

Okres poszukiwania pracy

Okres poszukiwania pracy

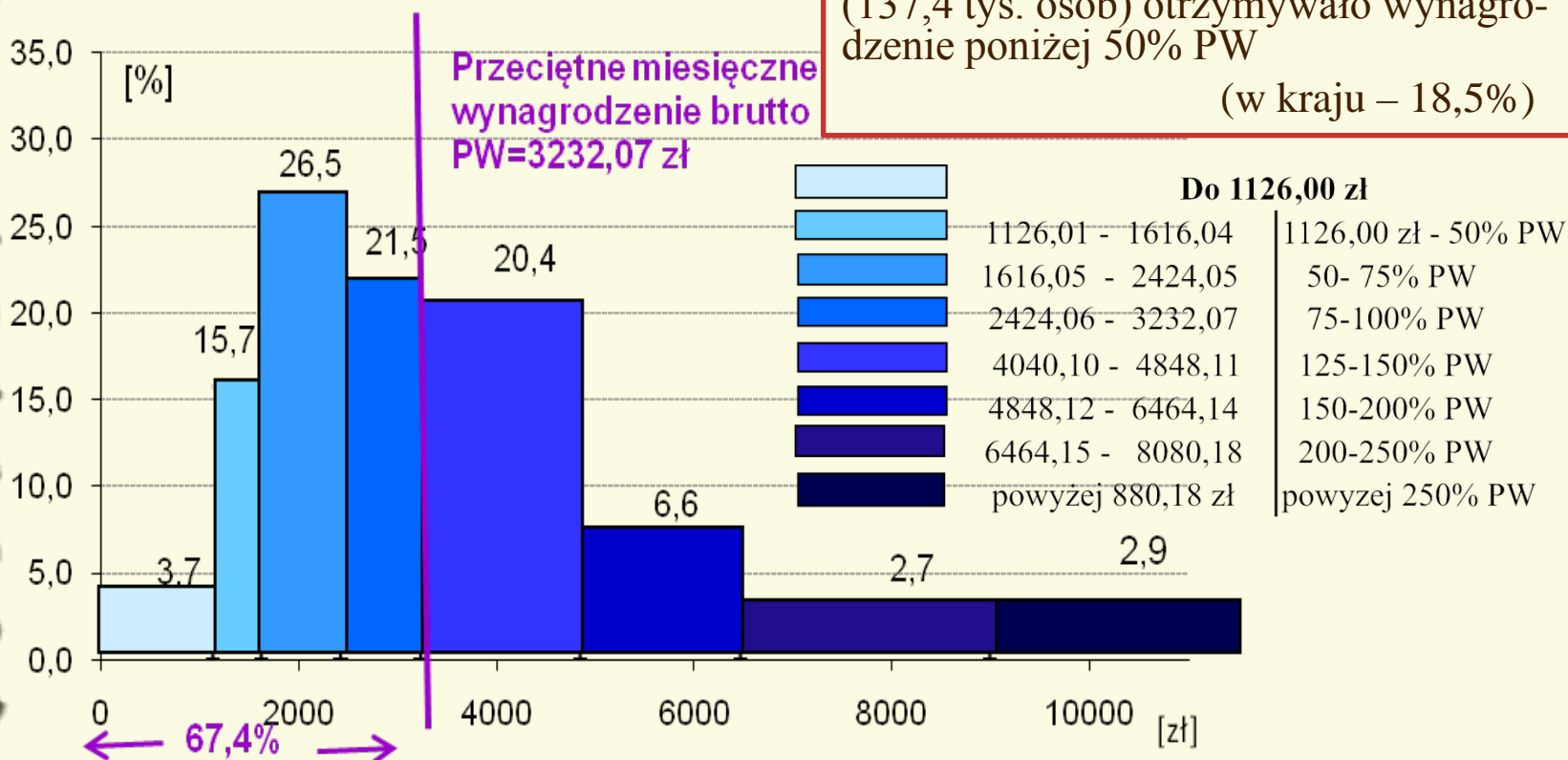

Wybrane wyniki. Wynagrodzenia

Pracownicy^a zatrudnieni według przedziałów wynagrodzeń dla gospodarki narodowej w województwie dolnośląskim za październik 2008 r.

W ogólnej liczbie zatrudnionych **19,4%** (137,4 tys. osób) otrzymywało wynagrodzenie poniżej 50% PW

(w kraju – 18,5%)

^a Dot. podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 osób i więcej

Wybrane wyniki. Wielodzietność

NSP 2002 Na obszarze woj. dolnośląskiego mieszkało **6467** rodzin posiadających co najmniej 5 dzieci w wieku 0-24 lata, z tego: w miastach **2601** rodzin, a na wsi - **3866** rodzin.
Na 1000 rodzin przypadało średnio:
województwo ogółem - 8 rodzin posiadających co najmniej 5 dzieci w wieku 0-24 lata
miasta - 4 rodziny,
wieś - 17 rodzin.

Sprawozdawczość bieżąca – kolejność urodzenia u matki

W **2009 r.** zarejestrowano **522** urodzenia 5 i dalszego dziecka w tym: w miastach **279** urodzeń, a na wsi - **243** urodzenia.

Na 1000 urodzeń przypadało średnio:

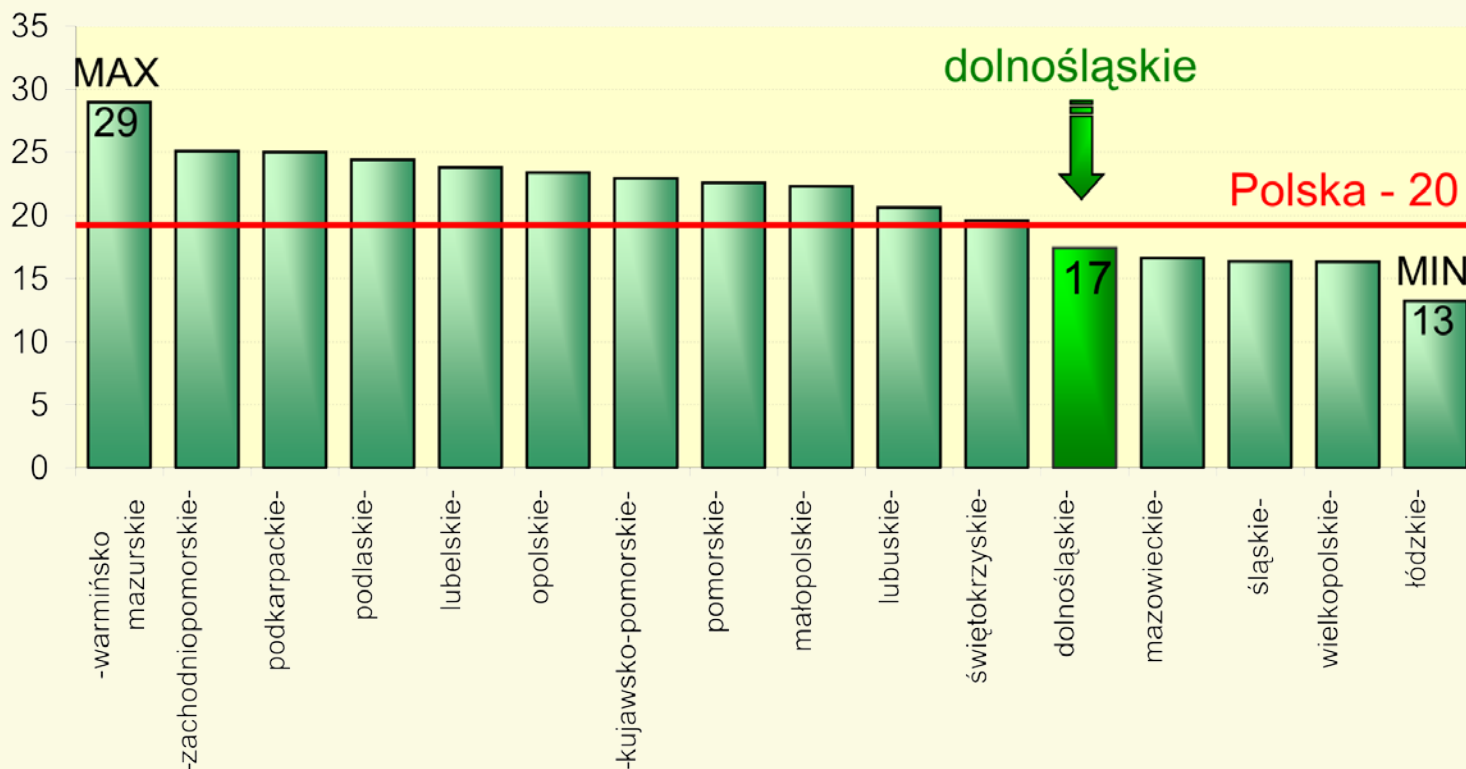
województwo ogółem - 17 urodzeń 5 i dalszego dziecka
miasta - 14 urodzeń,
wieś - 25 urodzeń.

Dolnośląskie →

Wybrane wyniki. Wielodzietność cd. Kolejność urodzenia u matki

Liczba urodzeń 5 i dalszego dziecka w przeliczeniu na 1000 urodzeń w woj. dolnośląskim na tle kraju i pozostałych województw w 2009 r.

Wybrane wyniki. Niepełnosprawność

NSP 2002 Na obszarze woj. dolnośląskiego mieszkało **435,8 tys.** niepełnosprawnych, z tego:
w miastach **302,2 tys.**, a na wsi – **133,6 tys. osób.**

Na 1000 ludności przypadało średnio:
ogółem - 150 niepełnosprawnych
miasta - 146 osób,
wieś - 161 osób.

BAEL – Bierni zawodowo według przyczyn bierności

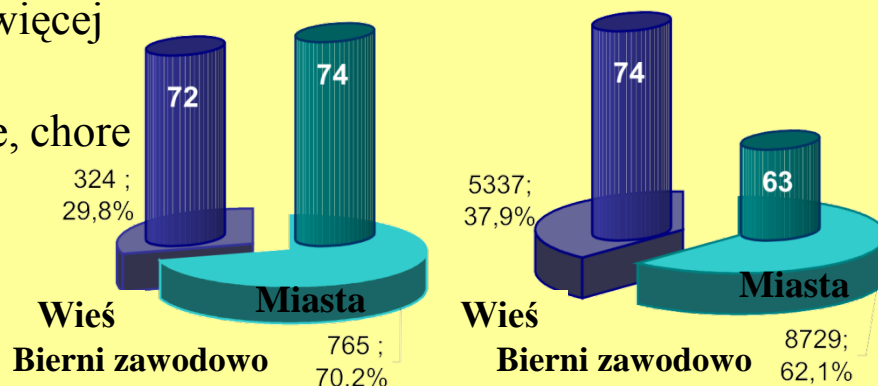
W IV kwartale **2009 r.** odnotowano **179 tys. osób**, dla których przyczyną nieposzukiwania pracy była **niepełnosprawność, choroba**, w tym:

w miastach **130 tys. osób**, a na wsi - **49 tys. osób.**

Na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej
przypadało średnio:

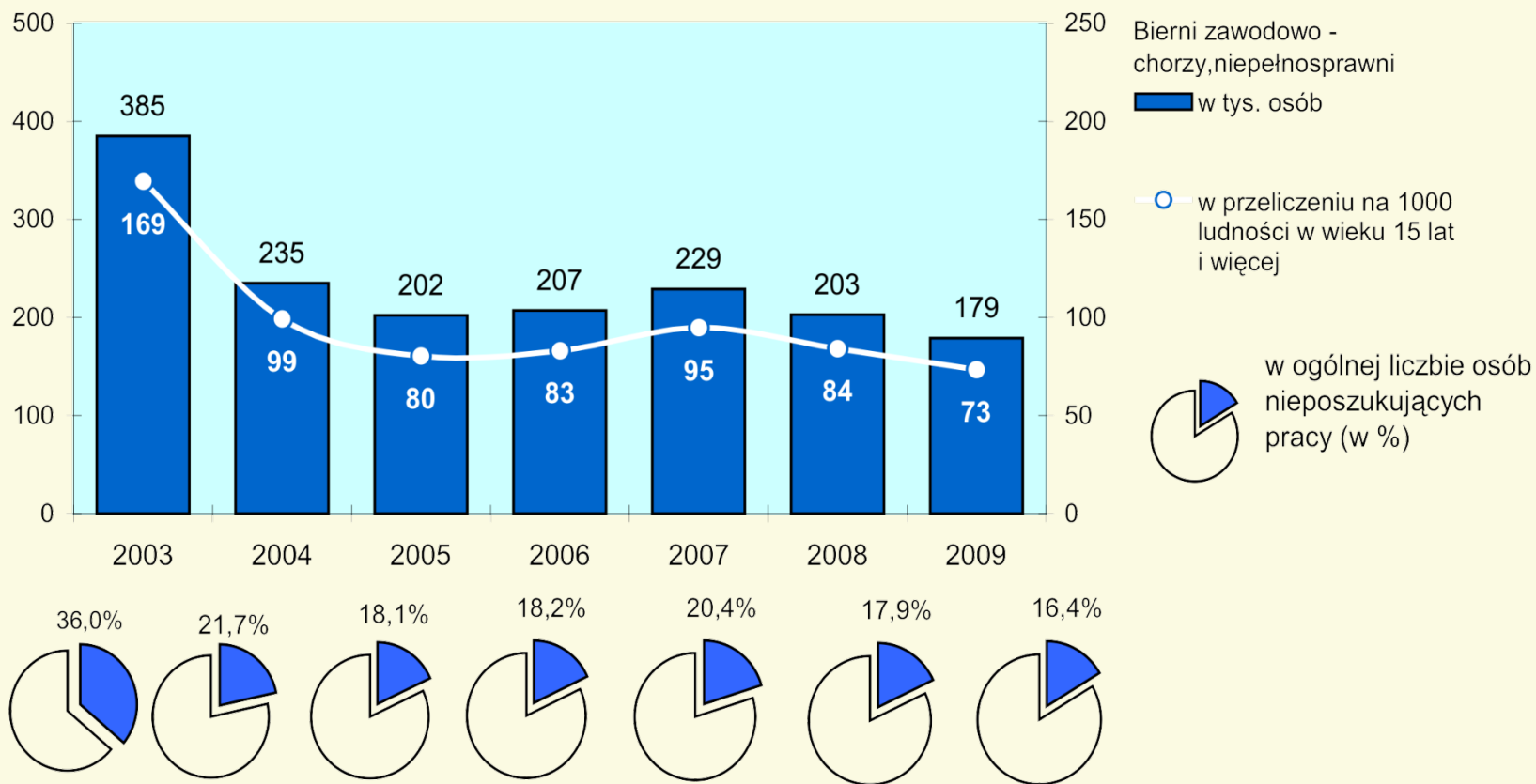
ogółem - **73** osoby niepełnosprawne, chore
miasta - **74** osoby,
wieś - **72** osoby.

Dolnośląskie →

Wybrane wyniki. Niepełnosprawność w świetle BAEL

Bierni zawodowo, dla których przyczyną nieposzukiwania pracy była choroba, niepełnosprawność – w woj. dolnośląskim w IV kwartale lat 2003-2009

Wybrane wyniki. Warunki mieszkaniowe

NSP 2002 Na obszarze woj. dolnośląskiego odnotowano **902** mieszkańców schronisk dla bezdomnych i noclegowni oraz **636** osób mieszkających w pomieszczeniach nie będących mieszkaniami – łącznie **1538** osób, z tego w miastach **1130 osób**, a na wsi – **408 osób**.

Na 100 tys. ludności przypadało średnio:
ogółem - **53** mieszkańców schronisk dla bezdomnych i noclegowni oraz osób mieszkających w pomieszczeniach nie będących mieszkaniami, w tym
miasta - **54** osoby,
wieś - **49** osób,

Polska ogółem – 67 osób,
miasta – 78 osób,
wieś – 49 osób .

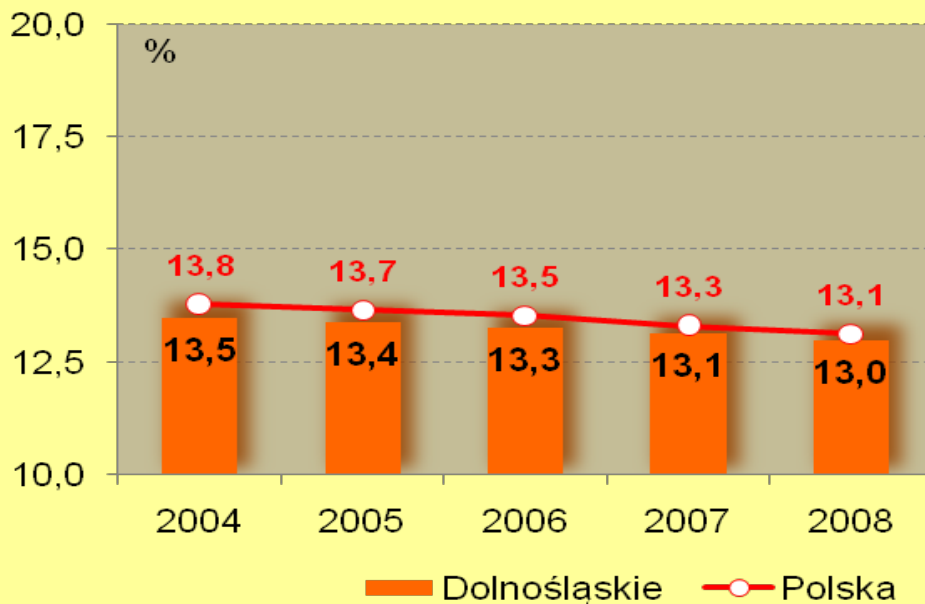
Wybrane wyniki. Warunki mieszkaniowe cd.

NSP 2002 Na obszarze woj. dolnośląskiego w strukturze mieszkań zamieszkałych wg wyposażenia w instalacje mieszkania bez łazienki stanowiły:

Ogółem **13,1%** (tj. ok. **124,3** tys. mieszkań),
w miastach **11,1%** (**797,5** tys. mieszkań),
a na wsi **19,2%** (**44,5** tys. mieszkań).

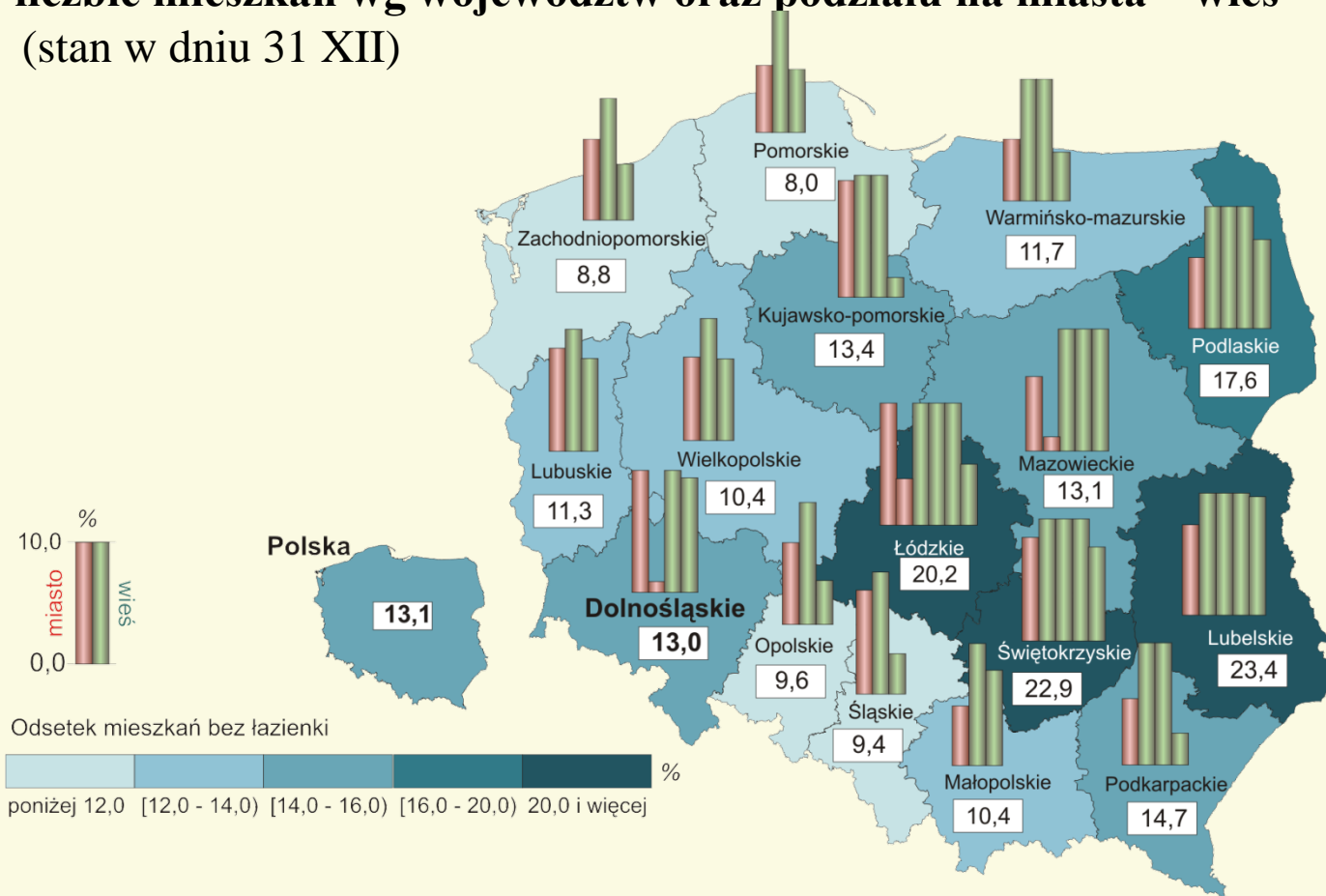
Polska ogółem – 13,0%,
miasta – 7,7%,
wieś – 24,0%.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ BIEŻĄCA zasoby mieszkaniowe w latach 2004-2008 Udział mieszkań bez łazienki w ogólnej liczbie mieszkań (stan w dniu 31 XII)

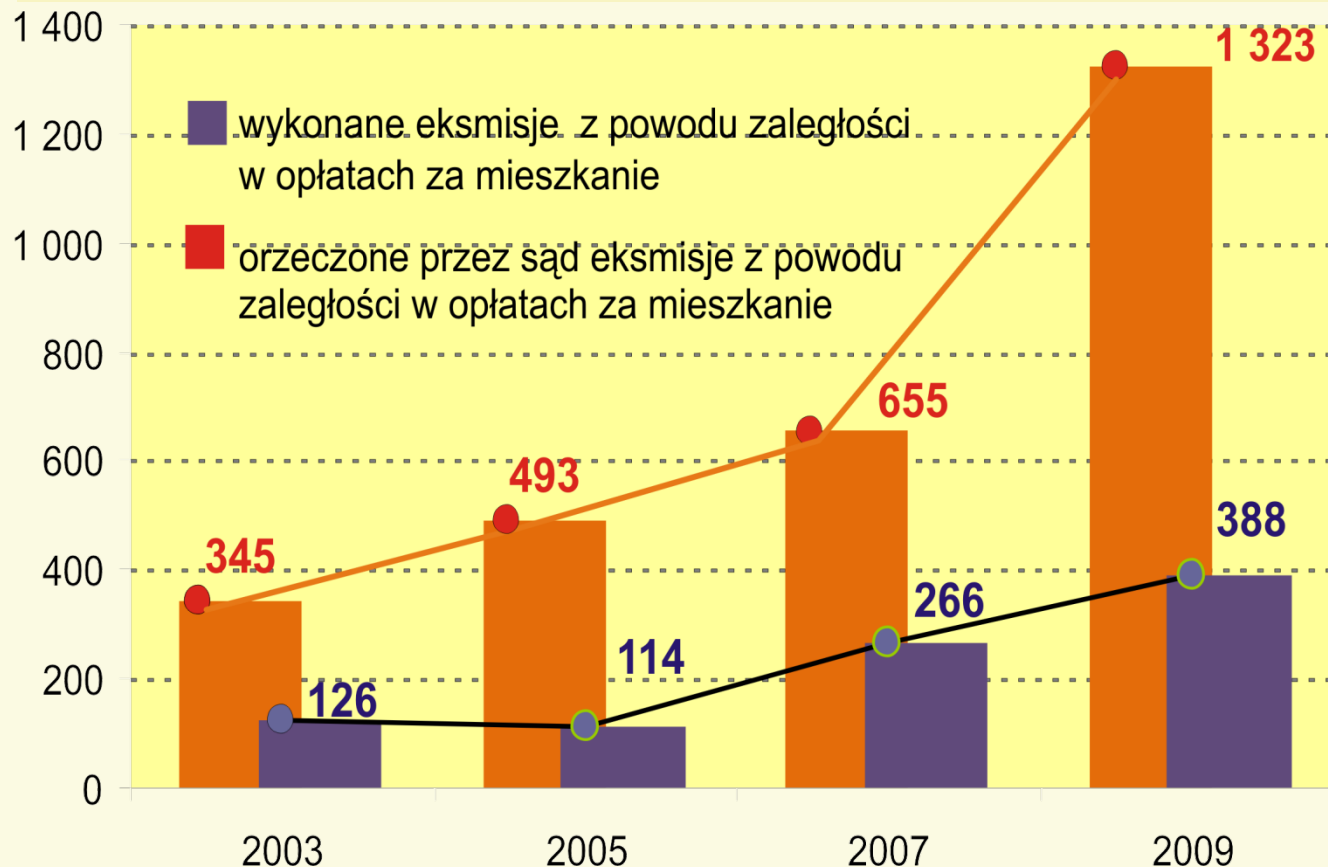
Wybrane wyniki. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe w 2008 r. Udział mieszkań bez łazienki w ogólnej liczbie mieszkań wg województw oraz podziału na miasta – wieś (stan w dniu 31 XII)

Wybrane wyniki. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe latach 2003-2009. Postępowania eksmisyjne i eksmisje z lokali mieszkalnych w województwie dolnośląskim

Wybrane wyniki. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe. Postępowania eksmisyjne i eksmisje z lokali mieszkalnych z powodu zaległości w opłatach za mieszkanie w województwie dolnośląskim na tle pozostałych województw latach 2003-2009

